

REFLECȚII ÎN LEGĂTURĂ CU TRANSPUNEREA ORDINULUI EUROPEAN DE ANCHETĂ (EIO) ÎN LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ

Mihaela PĂTRĂUȘ¹

Abstract

The EIO is a judicial decision issued or validated by a judicial authority of a Member State in order to comply with one or several specific investigative measure in another Member State to obtain evidence and/or transmission of evidence that is already in the possession of the competent authorities of the executing state, which excludes other forms of assistance that do not aim to obtain evidence or for that there is a simpler procedure of transmission or execution.

EIO has been transposed into national legislation which, in certain cases, which we intend to analyze, lacks rigor and clarity.

Keywords: *European Investigation Order, principle of mutual recognition of judgments and judicial decisions, judicial cooperation in criminal matters, mutual assistance in criminal matters, the competent authority.*

1. Importanța adoptării unei noi reglementări la nivelul UE referitoare la obținerea și transferul probelor

Crearea unei zone comune de libertate, securitate și justiție, obiectiv principal al UE încă de la Tratatul de la Amsterdam², se poate realiza prin recurgerea la diferite forme de asistență judiciară în materie penală.

Asistența judiciară *stricto sensu* se referă la sprijinul furnizat de autoritățile judiciare ale unui stat membru către un stat membru pentru realizarea anchetelor, comunicarea de citații sau de alte acte de procedură, sau pentru furnizarea de informații³.

Noile dimensiuni ale criminalității organizate în spațiul european, necesitatea prevenirii și combaterii eficiente a acestui fenomen în plan regional au impus îmbunătățirea mecanismelor de cooperare judiciară și elaborarea de instrumente

¹ Conf. univ. dr., Universitatea Oradea; e-mail: mihaelapatraus@yahoo.com.

² Semnat la 2.10.1997, în vigoare din 1.05.1999. Tratatul preciza că, cooperarea judiciară între statele membre este necesară pentru a se asigura un spațiu de libertate securitate și justiție în UE.

³ F.R. Radu, *Cooperarea judiciară internațională în materie penală, Îndrumar pentru practicieni*, Ed. Wolters Kluwer România, București, 2008, p.76.

bazate pe principiul recunoașterii reciproce la nivelul UE⁴, iar din partea statelor membre, amplificarea efortului în vederea armonizării legislației cu cea unională.

Art. 82 alin. (2) TFUE prevede că, în vederea facilitării cooperării judiciare în materie penală în cadrul Uniunii, Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislative ordinară pot adopta măsuri, printre altele, referitoare la admisibilitatea reciprocă a probelor între statele membre. În acest sens, instituțiile UE susmenționate, în procedura legislative ordinară⁵, pot stabili norme minime cu privire la admisibilitatea reciprocă a probelor între statele membre.

Primul instrument adoptat pe acest segment a fost Decizia-cadru 2003/577/JAI privind executarea în UE a ordonanțelor de indisponibilizarea a bunurilor sau de ridicare a probelor⁶. Ulterior, a fost adoptată Decizia-cadru 2008/978/JAI privind mandatul european de obținere a probelor în scopul obținerii de obiecte, documente și date pentru utilizarea acestora în cadrul procedurilor penale⁷.

Cele două instrumente au extins principiul recunoașterii reciproce consolidate asupra hotărârilor anterioare fazei de judecată, prin care se îngheață bunuri sau probe, pentru a se asigura admisibilitatea probelor, prevenirea dispariției lor și în vederea facilitării executării mandatelor de percheziție și de punere sub sechestru, încât probele să poate fi asigurate și transferate rapid în cadrul unui proces penal⁸.

Având în vedere că cele două acte normative unionale cu caracter derivat constituiau un cadru juridic fragmentat⁹, presupunând folosirea ambelor instrumente de cooperare judiciară în vederea înghețării și transferului probelor între statele membre, inclusiv apelarea la dispozițiile Convenției europene privind asistența judiciară reciprocă în materie penală din 29.05.2000¹⁰, ținând seama și de

⁴ Programul de la Haga, 5.11.2004, prevedea că realizarea ulterioară a recunoașterii reciproce drept piatră de temelie a cooperării judiciare presupune elaborarea de standarde echivalente pentru drepturile procesuale din cursul procedurilor penale, pe baza studiilor privind nivelul garanțiilor existente în statele membre, cu respectarea însă, a tradițiilor lor juridice. Pentru detalii, a se vedea J. Hester, M. Klarckl, M. Zainea, *Recunoașterea reciprocă în domeniul cooperării judiciare în materie penală: Instrumente juridice și implementarea lor. Manual*, Ed. EURO STANDARD, București, 2010, p. 375-376.

⁵ Art.294 TFUE, JO C 306, 17.12.2007.

⁶ JO L 196. 2.08.2003. Această decizie cadru permitea autorităților judiciare a unui stat membru să trimită o ordonanță unui alt stat membru în vederea indisponibilizării bunurilor pentru a obține probe sau pentru confiscarea ulterioară a acestora.

⁷ JO L 350. 30.12.2008.

⁸ Pct.36 din Concluziile Consiliului de la Tampere, 16.10.1999, C 12 E.15.01.2001.

⁹ Cele două instrumente judiciare europene acopereau pe segmente procesul de strângerea probelor- Decizia-cadru 2003/577/JAI, cuprindea dispoziții referitoare la strângerea probelor și înghețarea acestora, iar Decizia-cadru 2008/978/JAI nu acoperea întreaga serie de probe pentru transfer. Mai mult, Decizia-cadru 2003/577/JAI privea indisponibilizarea bunurilor, însă pentru a le remite statului solicitant era nevoie de o cerere ulterioară pe temeiul unei comisii rogatorii internaționale și putea fi folosită numai dacă se știa exact că bunul a fost localizat.

¹⁰ JO C 197, 12.07.2000 și Protocolul la Convenția cu privire la asistență judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale UE, JO C 326, 21.11.2001. Folosirea comisiei rogatorii internaționale pentru remiterea bunurilor statului solicitant, pentru administrarea altei probe etc.

necesitatea facilitării executării într-un interval optim a unei cereri din partea unui stat membru având ca obiect probe, dar și pentru a se da o eficiență maximă aplicării principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judiciare, s-a impus intervenția legislativului unional.

Prin urmare, cele trei instrumente au fost înlocuite cu o nouă formă de cooperare judiciară internațională în materie penală cu caracter dinamic - Directiva 2014/41/3.04.2014 privind ordinul european de anchetă (EIO)¹¹.

2. Transpunerea Directivei 2014/41/JAI în legislația internă. Observații referitoare la domeniul de aplicare și definițiile inserate în conținutul directivei

2.1. Transpunerea Directivei 2014/41/JAI în legislația națională

Prevăzut de Titlul VIII, Secțiunea a 6-a din Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală¹² ca fiind formă de realizare a cooperării judiciare, ordinul european de anchetă (EIO) reprezintă o instituție nouă în această materie, care se aplică în relația dintre statele membre ale Uniunii Europene¹³.

Baza legală a executării măsurilor de anchetă pentru obținerea de probe este reprezentată de Directiva 2014/41/ 3.04.2014 privind ordinul european de anchetă.

Deși nu ne propunem o examinare a actului normative european, apreciem că importanța acestei forme de cooperare judiciară în materie penală, transpusă în legislația internă, presupune câteva precizări.

Acest instrument de cooperare judiciară a fost impus de noile mutații survenite în structura criminalității transfrontaliere și implicit de necesitatea acoperirii unui spectru larg de cooperare judiciară în materie penală cu privire la probe.

Ordinul european de anchetă, deși bazat pe principiul recunoașterii reciproce, ia în calcul și flexibilitatea sistemului tradițional de asistență judiciară reciprocă în materie penală, trebuie privit ca o procedură simplificată și dinamică de cooperare pentru întreg procesul de strângere a probelor, de la înghețare până la transfer.

Prin această formă de cooperare judiciară internațională s-a urmărit stabilirea unui regim unic pentru obținerea probelor, dar și norme suplimentare pentru anumite măsuri de investigare, precum transferul temporar al persoanelor private de libertate, audierile prin videoconferință, obținerea de informații referitoare la conturile bancare sau tranzacțiile bancare, livrări supravegheate sau investigații sub acoperire¹⁴.

¹¹ JO L 130/1, 01.05.2014.

¹² Art. 328 și urm. Legea nr.302/2004 modificată și completată prin Legea nr. 236/2017, republ. în 27.05.2019, publ. în M. Of. nr. 411/2019.

¹³ Excepție - Danemarca și Irlanda.

¹⁴ A se vedea art. 22-29, Capitolul V din Directiva 2014/41/ JAI din 3.04.2014.

Ordinul european de anchetă este o decizie judiciară emisă sau validată de o autoritate judiciară a unui stat membru în scopul aducerii la îndeplinire a uneia sau mai multor măsuri de anchetă specifice într-un alt stat membru în vederea obținerii de probe și/sau transmiterii probelor care se află deja în posesia autorităților competente din statul de executare¹⁵.

2.2. Aspecte teoretice și jurisprudențiale privind domeniul de aplicare EIO

Domeniul de aplicare al ordinului european de anchetă rezidă în executarea măsurilor de investigare (anchetă) și obținerea de probe de la autoritatea de executare dintr-un stat membru.

Prin urmare, ordinului european de anchetă exclude alte forme de asistență ce nu vizează obținerea probelor sau pentru care există o procedură mai simplă de transmitere sau executare, cum ar fi de exemplu, notificarea actelor procedurale.

În practica judiciară au existat situații în care în mod eronat s-a apelat la această formă de cooperare judiciară internațională în materie penală pentru comunicarea actelor de procedură, pentru obținerea de hotărâri judecătorești din state membre etc., ceea ce excedează câmpul de aplicare a Directivei 2014/41/ JAI. Astfel, într-o speță¹⁶ s-a emis un ordin european anchetă către Tribunalul Corecțional Boulogne-Sur-Mer, Franța pentru a se obține informații cu privire la durata detenției inculpatului S.LG, în baza sentinței penale din 13.02.2019 pronunțată în dosar nr. 1920400646, prin care inculpatul a fost condamnat la o pedeapsă privativă de libertate de 12 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de furt calificat.

Pentru obținerea unui act de inculpare, unei hotărâri judecătorești sau acte privind executarea unei pedepse este necesară utilizarea altei forme de asistență judiciară internațională, respectiv în temeiul prevederilor Convenției privind asistența judiciară internațională în materie penală din 2000 care stabilește contactul direct dintre autoritățile judiciare și art. 228 lit. d) comb. cu art. 254 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, modificată, se va solicita statului de executare comunicarea actelor de procedură.

Din economia textului legal rezultă că directiva se aplică nu doar procedurilor penale, ci și celor administrative sau civile¹⁷.

Observăm că legiuitorul român a transpus fidel tipurile de proceduri în cadrul cărora poate fi emis ordinul european de anchetă, în dispozițiile art. 268/2 din Legea nr. 302/2004, modificată, în pofida faptului că, potrivit reglementării interne, toate faptele cu caracter penal sunt prevăzute ca infracțiuni în Codul penal sau în legi speciale.

¹⁵ Art. 1 din Directiva 2014/41/ JAI.

¹⁶ A se vedea încheierea din 13.12.2019 pronunțată de Curtea de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori, în dos. 1479/177/2018, www.portal.just.ro.

¹⁷ Art. 4 din Directiva 2014/41/ JAI.

Rațiunea unei astfel de reglementări în legislația internă rezidă în aceea că anumite state membre au reglementat unele fapte ca fiind „infracțiuni cu caracter administrativ”¹⁸, ceea ce ar fi putut crea dificultăți referitoare la recunoașterea și executarea de către autoritățile române a unui ordin european de anchetă în lipsa prevederilor art. 268/2 din Legea nr. 302/2004, modificată.

2.3. Definiții și probleme legate de transpunerea EIO în legislația internă

În ceea ce privește autoritățile emitente ale unui ordin european de anchetă, Directiva definește statul emitent¹⁹ ca fiind statul membru în care o autoritate judiciară a emis ordinul european de anchetă. Dacă, în alte acte normative unionale, cuprinzând instrumente de cooperare judiciară internațională în materie penală, definirea autorității judiciare a fost lăsată la latitudinea legislației statelor membre²⁰, Directiva stabilește sfera autorităților judiciare emitente - judecător, instanța judecătorească, judecător de instrucție, procuror competent sau orice altă autoritate competentă, astfel cum este definită de către statul emitent, care acționează, în cazul respectiv, în calitate de autoritate de anchetă în cadrul procedurilor penale, care are competența să dispună strângerea de probe în conformitate cu dreptul intern ori autoritatea competentă să valideze ordinul european de anchetă.

Referitor la sintagma *orice altă autoritate competentă*, astfel cum este definită în legislația statului emitent, legiuitorul european a menționat că în această categorie includem autoritățile care acționează într-o cauză în calitate de autoritate de anchetă, având competența să dispună strângerea de probe, conform legislației naționale. Într-o astfel de situație, ordinul european de anchetă, în mod obligatoriu trebuie să fie validat de o autoritate judiciară - judecător, instanță judecătorească, judecător de instrucție sau un procuror din statul emitent -, după examinarea conformității sale cu dispozițiile legale din statul de emiter. Prin urmare, în lipsa validării ordinului european de anchetă emis de orice altă autoritate, EIO nu va putea fi recunoscut și executat de către statul de executare.

Cu privire la această chestiune, în doctrina juridică²¹ s-a apreciat că, atunci când EIO este emis de către orice altă autoritate, și nu de către o autoritate judiciară, *ar putea fi valorificate principiile dezvoltate de către CJUE într-o serie de hotărâri recente, în legătură cu mandatul european de arestare (EAW), în care a negat posibilitatea ca ministerul*

¹⁸ A se vedea legislația din Franța în ceea ce privește omisiunea completării declarației fiscale în St. Detraz, *JurisClasseur Penal des affaires*, V Impots, Fasc. 20: Impots: Infractions spécifiques a catégories, Ed. LexisNexis, Paris, 2004, p. 14; Germania în ceea ce privește unele infracțiuni rutiere https://ejustice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-DE-maximi zeMS-en.do?clang=ro&idSubpage=6, p. 1.

¹⁹ Art. 2 lit. a) și c) din Directiva 2014/41/JAI.

²⁰ A se vedea, în acest sens, Decizia- cadru 2003/577/JAI din 22.07.2003 privind executarea în UE a ordinelor de disponibilizare a bunurilor sau probelor, înlocuită cu Directiva 2014/41/JAI.

²¹ D. Dediu, *Ordinul european de anchetă. Aspecte teoretice și practice privind procedura de emiter și executare*, <http://revistaprolege.ro>, Revista Pro Lege nr. 3/2018, p. 36.

justiției al unui stat membru sau parchetele care sunt expuse riscului de a fi supuse unor ordine din partea puterii executive să fie incluși în sfera noțiunii de autoritate judiciară emitentă. Prin urmare, s-a considerat că autorităților judiciare de executare le revine sarcina de a identifica dacă autoritatea emitentă se încadrează în cele compatibile cu sensul noțiunii, așa cum este recunoscută de Directivă.

Opinăm că, atunci când ordinul european de anchetă este validat de către autoritatea judiciară competentă, trebuie recunoscut și executat de îndată.

Directiva 2014/41/JAI respectă diferitele sisteme judiciare din statele membre, extrem de eterogene. Ceea ce este relevant, în ceea ce privește termenul de orice alte autorități competente, nu este calificarea juridică din dreptul intern, ci conținutul material și efectele pe care dreptul intern le conferă activității acestora.

De altfel și Curtea de la Strasbourg a statuat prin jurisprudența sa²² că prin *tribunal* (autoritate competentă) nu se înțelege doar o jurisdicție în sens clasic, integrată într-o structură judiciară ordinară din statul în cauză, întrucât esențial este ca aceste organe să îndeplinească condiții de imparțialitate și independență, chiar dacă vorbim despre o autoritate administrativă de anchetă.

Revenind la punctul de vedere exprimat în doctrină cu privire la situația în care EIO a fost emis de o altă autoritate decât cea judiciară, pentru că s-a făcut referire la EAW, trebuie menționat că, CJUE în interpretarea noțiunii de „autoritate judiciară emitentă” în sensul art. 6 alin. (1) din Decizia-cadru 2002/584/JAI, astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/200/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009, analizând aspectului dacă procurorul poate fi autoritate judiciară emitentă a mandatului european de arestare, a avut în vedere *inter alia* 4 elemente esențiale: participarea la administrarea justiției penale²³ (procurorul are competența de a efectua urmărirea penală față de o persoană bănuită că a săvârșit o infracțiune cu scopul de a o aduce în fața unei instanțe și/sau are rol esențial în desfășurarea procedurii penale și/sau are competența de a dispune trimiterea în judecată); obiectivitatea²⁴ (statutul național al procurorului trebuie să consfințească obiectivitatea în realizarea instrucției penale, respectiv că ține seama de toate elementele incriminatoare și dezincriminatoare); independența²⁵ (poziția legală a procurorului în ordinea juridică națională trebuie să îi confere garanții de independență față de puterea executivă, fără să existe risc de a fi supus unei instrucțiuni individuale din partea puterii executive); calea de atac²⁶ (decizia procurorului de a emite mandatul european de

²² Cauzele CEDO, hot. H c/a Belgia (1987), CEDO, hot. Campbell și Fell (1984).

²³ A se vedea paragrafele 29-42 și 50-63 din hot. din 27 mai 2019, OG și PI C-508/18 și 82/19 PPU, EU :C:2019.

²⁴ A se vedea paragrafele 51, 73 din hot. din 27 mai 2019, OG și PI C-508/18 și 82/19 PPU, EU :C:2019.

²⁵ A se vedea paragrafele 51-52, 73-74 din hot. din 27 mai 2019, OG și PI C-508/18 și 82/19 PPU, EU :C:2019.

²⁶ A se vedea paragrafele 53, 75 din hot. din 27 mai 2019, OG și PI C-508/18 și 82/19 PPU, EU :C:2019.

arestare trebuie să fie supusă unei căi de atac care îndeplinește cerințele inerente unei protecții jurisdicționale efective).

Prin urmare, în raport de dispozițiile europene, este obligatoriu ca decizia definitivă a *altei autorități competente* să fie validată în instanță, pentru a îndeplini cerințele inerente unei protecții jurisdicționale efective.

Totuși, suntem în asentimentul opiniei exprimate în doctrină în sensul că s-ar putea valorifica principiile dezvoltate de către CJUE prin jurisprudența sa recentă, atunci când EIO este emis de către procurori dintr-un stat membru, iar aceștia nu au independență față de executiv.

Prevederile art. 2 din Directiva 2014/41/JAI au fost transpuse în legislația națională în art. 328 alin. (2) lit. d) și e) din Legea nr. 302/2004, modificată.

În sfera autorităților române emitente ale ordinului european de anchetă, conform dispozițiilor art. 330 din Legea nr. 302/2004, modificată includem *procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală sau judecătorul competent, potrivit fazei procesuale, din oficiu sau la cererea părților sau subiecților procesual principali, în condițiile prevăzute de Codul de procedură penală*. Astfel, judecătorul de drepturi și libertăți este competent să valideze ordinul european de anchetă în raport de dispozițiile legale susmenționate, coroborate cu prevederile art. 53 lit. g) C. pr. pen, întrucât acesta analizează condiția proporționalității la luarea măsurii preventive (art. 202 și urm. C. pr. pen) sau a metodelor speciale de supraveghere sau cercetare (art. 138 și urm. C. pr. pen).

În faza de urmărire penală, procurorul are competența să emită un ordin european de anchetă, dar și judecătorul de drepturi și libertăți, inclusiv atunci când este chemat să încuviințeze o cerere formulată de procuror pentru obținere de probe, de pildă în baza art. 147 alin. (1) C. pr. pen.²⁷, în raport cu prevederile art. 53 lit. e) C. pr. pen.

În cursul judecății, ordinul european de anchetă se poate emite din oficiu sau la cererea procurorului de către instanța investită cu judecarea cauzei.

Competența judecătorului de cameră preliminară este prevăzută de art. 54 C. pr. pen.

În doctrina juridică s-a exprimat opinia în sensul că judecătorul de cameră preliminară nu va putea fi niciodată autoritate emitentă a ordinului european de anchetă, ținând seama de prevederile art. 54 alin. (1) lit. b) C. pr. pen., întrucât este doar organul competent în stabilirea legalității probelor de către procuror, neputând administra probe, *în raport cu rigorile impuse de art. 100 C. pr. pen.*²⁸.

²⁷ Art. 147 C. pr. pen. prevede că „reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale se poate dispune de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea, cu privire la scrisori, trimiteri poștale sau obiecte trimise ori primite de făptuitor, suspect, inculpat sau de orice persoană...”.

²⁸ M. Salomir, *Ordinul european de anchetă*, în Revista Caiete de drept penal nr. 1/2018, Ed. Universul Juridic, București, 2018.

Apreciem că și judecătorul de cameră preliminară poate fi autoritate judiciară emitentă a unui ordin european de anchetă, în raport cu prevederile art. 330 alin. (1) din Legea nr.302/2004, modificată, potrivit cărora *când România este stat emitent, ordinul european de anchetă poate emis de judecător competent, potrivit fazei procesuale* în care se află cauza. Având în vedere caracterul dinamic al acestei forme de cooperare judiciară internațională în materie penală și rațiunea pentru care instrumentele de asistență judiciară reciprocă existențe anterior pe acest segment au fost înlocuite cu Directiva 2014/41/JAI, care spre deosebire de reglementările anterioare definește exhaustiv autoritățile judiciare emitente, incluzând în această categorie, astfel cum a reliefat anterior, procurorul, judecătorul potrivit fazei procesuale (judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de camera preliminară, instanțele judecătorești), inclusiv autoritățile administrative competente să strângă probe în conformitate cu dreptul național al fiecărui stat membru, judecătorul de cameră preliminară este inclus în categoria autorității judiciare emitente a ordinului european de anchetă. Un argument suplimentar celui de text din legea specială, la care am făcut referire, îl constituie posibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a administra probe în procedura de cameră preliminară²⁹ prevăzută de art. 345 alin. (1) C. pr. pen.

Autoritățile de executare³⁰ sunt autoritățile competente pe teritoriul cărora se vor derula măsurile de investigare și care vor recunoaște ordinul european de anchetă și vor asigura executarea acestuia conform procedurilor aplicabile la nivel național.

La nivel național, autoritatea competentă să recunoască și să execute EIO este *parchetul sau instanța competentă material și după calitatea persoanei. Competența teritorială este determinată în funcție de locul unde urmează să fie adusă la îndeplinire măsura de anchetă*³¹. EIO care privesc fapte de competența DIICOT sau DNA se recunosc și se execută de către acestea.

În sfera autorităților centrale includem Ministerul Justiției, care primește EIO ce se referă la activitatea de judecată ori executarea hotărârilor, precum și Ministerul Public, prin structurile de specialitate, pentru EIO care se referă la activitatea de cercetare sau urmărire penală³².

Din coroborarea prevederilor art. 330 alin. (3) cu art. 333 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, modificată, rezultă că EIO este recunoscut, fără a fi necesară nicio altă

²⁹ A se vedea D.C.C. nr. 802/2017, publ. în M. Of. nr.116/2018 prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art. 345 alin. (1) C. pr. pen, care nu permite judecătorului de cameră preliminară, în soluționarea cererilor și excepțiilor formulate ori excepțiilor ridicate din oficiu, să administreze alte mijloace de probă în afara oricăror înscrisuri noi prezentate este neconstituțională, limitând exercițiul procesual al judecătorului de cameră preliminară, independența sa în realizarea actului de justiție, și încălcând dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil al părților și persoanei vătămate.

³⁰ Art. 2 lit. b) și d) din Directiva 2014/41/JAI.

³¹ Art. 330 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, modificată.

³² Art. 330 alin. (3) din Legea nr. 302/2004, modificată.

formalitate, și executat de autoritatea competentă prevăzută în art. 330 alin. (2), cu excepția cazurilor în care este incident vreunul dintre motivele prevăzute în art. 334 alin. (5) (măsurile de anchetă alternative), art. 335 (motive de nerecunoaștere) sau art. 339 (motive de amânare a recunoașterii sau executării).

Autoritatea competentă română asigură executarea EIO, ca și în situația în care măsura de anchetă ar fi fost dispusă de către o autoritate română. Prin urmare, procedura de executare a EIO presupune parcurgerea a două etape: recunoașterea; executarea EIO. Din punct de vedere procedural, recunoașterea se realizează printr-o ordonanță a procurorului sau prin încheierea judecătorului/ instanței prin care decizia judiciară referitoare la EIO este recunoscută pe baza principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judiciare în materie penală. După recunoașterea EIO, autoritatea competentă română asigură executarea acestuia potrivit legislației naționale. Dacă EIO, emis în faza de urmărire penală, are ca obiect luarea unor măsuri care, potrivit dispozițiilor art. 53 C. pr. pen., sunt de competența judecătorului de drepturi și libertăți, procurorul competent trebuie să sesizeze judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța corespunzătoare în grad în a cărei circumscripție teritorială își are sediul parchetul, în vederea recunoașterii EIO.

Achiesăm la opinia exprimată în doctrină³³ în sensul că reglementare națională este deficitară, întrucât legiuitorul a omis să se pronunțe cu privire la autoritatea competentă să execute EIO atunci când măsurile ce se solicită a fi efectuate sunt de competența unor parchete sau instanțe diferite.

Astfel cum am menționat anterior, art. 330 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, modificată, prevede că, în funcție de locul unde urmează să fie adusă la îndeplinire măsura de anchetă, este determinată competența teritorială. Totuși, în practică există situații când EIO cuprinde mai multe măsuri ce sunt de competența teritorială a mai multor parchete sau instanțe. Legea nr. 302/2004, modificată, nu conține nicio dispoziție cu privire la astfel de situații, impunându-se completarea cadrului legislativ intern cu o prevedere referitoare la procedura prin care să fie desemnată autoritatea de executare în astfel de cazuri, pe baza unor criterii exprese³⁴. Aceste criterii sau factori relevanți ar influența pozitiv procesul de stabilire a jurisdicției corespunzătoare atunci când măsurile de anchetă ce fac obiectul EIO sunt de competența teritorială a mai multor parchete sau instanțe.

3. Concluzii

Nevoia recunoscută de a facilita și intensifica cooperarea judiciară dintre statele membre UE pe segmentul de colectare transfrontalieră a probelor a impus legiuitorului european să înlocuiască mozaicul existent cu un singur instrument juridic - Directiva 2014/41/JAI.

³³ D. Dediu, *op. cit.*, p. 39.

³⁴ *Idem.*

Obiectivul Directivei 2014/41/JAI l-a constituit stabilirea de norme conform cărora un stat membru recunoaște și execută pe teritoriul său un ordin european de anchetă emis de o autoritate judiciară dintr-un alt stat membru în contextul unui proces penal.

Siguranța internă a statelor membre presupune obținerea probelor în timp real, împiedicarea distrugerii, transformării, înlocuirii bunurilor, a documentelor care relevă un un titlu sau un interes asupra bunurilor și despre care autoritatea judiciară emitentă a EIO consideră că reprezintă instrumente sau obiectul unei infracțiuni, dar și transferul acestora.

Totuși, se impune sublinierea că de modul în care aceste reglementări europene sunt implementate, de acuratețea transunerii în legislația internă a statelor membre, dar și de modul de aplicare depinde impactul măsurilor judiciare în spațiul UE.

Prevederile din dreptul penal român au transpus directiva în mod satisfăcător.

Problemele survenite în practica judiciară, în special prin interpretările date textelor legale, demonstrează că reglementarea internă este, în anumite cazuri, lipsită de rigoare și claritate. Totodată, textul legal este lacunar cât privește competența recunoașterii și executării EIO atunci când măsurile de anchetă sunt de competența mai multor parchete sau instanțe competente material și după calitatea persoanei.

Prin urmare, s-ar impune intervenția legiuitorului român pentru a se putea uniformiza și eficientiza această procedură de asistență judiciară reciprocă în materie penală.

Bibliografie:

- D. Dediu, *Ordinul european de anchetă. Aspecte teoretice și practice privind procedura de emitere și executare*, <http://revistaprolege.ro/>, în Revista Pro Lege nr. 3/2018;
- M. Salomir, *Ordinul european de anchetă*, în Revista Caiete de drept penal nr. 1/2018, Ed. Universul Juridic, București, 2018;
- J. Hester, M. Klarckl, M. Zainea, *Recunoașterea reciprocă în domeniul cooperării judiciare în materie penală: Instrumente juridice și implementarea lor. Manual*, Ed. EURO STANDARD, București, 2010;
- F.R. Radu, *Cooperarea judiciară internațională în materie penală, Îndrumar pentru practicieni*, Ed. Wolters Kluwer România, București, 2008;
- St. Detraz, *JurisClasseur Penal des affaires*, V Impots, Fasc.20: Impots: Infractions spécifiques a categories, Ed. LexisNexis, Paris, 2004.

- Tratatul de la Lisabona, JO C 306, 17.12.2007;
- Decizia-cadru 2003/577/JAI privind executarea în UE a ordonanțelor de indisponibilizarea a bunurilor sau de ridicare a probelor, JO L 196. 2.08.2003;

- Decizia-cadru 2008/978/JAI privind mandatul european de obținere a probelor în scopul obținerii de obiecte, documente și date pentru utilizarea acestora în cadrul procedurilor penale, JO L 350. 30.12.2008;
- Concluziile Consiliului de la Tampere, 16.10.1999, C 12 E.15.01.2001;
- Convenția europeană privind asistența judiciară reciprocă în materie penală din 29.05.2000, JO C 197, 12.07.2000;
- Protocolul la Convenția cu privire la asistență judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale UE, JO C 326, 21.11.2001;
- Directiva 2014/41/3.04.2014 privind ordinul european de anchetă (EIO), JO L 130/1, 01.05.2014;
- Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, modificată și completată prin Legea nr. 236/2017, republ. în 27.05.2019, publ. în M. Of. 411/2019;
- Codul de procedură penală - Legea nr. 135/2010, modificată, M. Of. nr. 486/2010.

* * * *

- Încheierea din 13.12.2019 pronunțată de Curtea de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori, în dos.1479/177/2018, *www.portal.just.ro*;
- CEDO, hot. H c/a Belgia (1987), CEDO, hot. Campbell și Fell (1984);
- Hotărârea CJUE din 27 mai 2019, *OG și PI C-508/18 și 82/19 PPU*, EU :C :2019;
- D.C.C. nr. 802/2017, publ. în M. Of. nr. 116/2018.